

'Doop van de Heer'

Inleiding

Vandaag vieren we de doop van Jezus in de Jordaan. Hij wordt gedoopt door Johannes de Doper.

Over hem gaat het eerste korte stukje van het evangelie. Als in een evangelie Jezus en Johannes beiden ter sprake komen, wordt het onderscheid tussen beide personen en het verschil van taak duidelijk aangegeven. Vandaag zegt Johannes dat hij 'niet eens goed genoeg is om zich voor Jezus te bukken en de riem van zijn sandalen los te maken'. Van deze bekende woorden vond ik dezer dagen een uitleg die ik nooit eerder had gehoord, namelijk dat het losmaken van je schoenveters iets is wat je niet aan een lid van je eigen volk mag vragen. Johannes is oprecht tot op de bodem van zijn ziel, en dat is Jezus ook. Als twee zulke oprechte mensen elkaar ontmoeten, daar is ruimte voor God. Daar kunnen goede dingen gebeuren.

Eerste lezing: Jesaja 55,1-11

Zo spreekt God de Heer: 'Komt naar het water, gij allen die dorst lijdt! Ook gij die geen geld hebt, komt toch. Komt kopen, geniet zonder geld en zonder te betalen. Komt kopen wijn en melk. Wat geeft gij uw geld voor iets dat geen brood is? Wat geeft gij uw arbeid voor iets dat niet voedt? Luistert, luistert naar Mij: dan eet gij wat goed is, dan verzadigt gij u aan heerlijke spijs. Neigt uw oor en komt naar Mij en luistert en gij zult leven. Een blijvend verbond ga Ik sluiten met u; de gunst, aan David verleend, verloochen Ik niet. Hem heb Ik gemaakt tot getuige voor de volkeren, tot vorst en gebieder over de naties. Waarlijk, een volk zult gij roepen dat gij niet kent en een volk dat u niet kent, snelt naar u toe omwille van Israëls Heilige, die u verheerlijkt. Zoekt de Heer nu Hij zich laat vinden, roept Hem aan nu Hij nabij is. De ongerechte moet zijn weg verlaten, de zondaar zijn gedachten; hij moet naar de Heer terugkeren - de Heer zal zich erbarmen - terug naar onze God, die altijd wil vergeven. Uw gedachten zijn nu eenmaal niet mijn gedachten, mijn wegen niet uw wegen - zegt het orakel van de Heer - maar zoals de hemel hoog boven de aarde is, zo hoog gaan mijn wegen uw wegen te boven en mijn gedachten uw gedachten. Zoals de regen en de sneeuw uit de hemel vallen en daar pas terugkeren wanneer zij de aarde hebben gedrenkt, haar hebben bevrucht, zodat zij groen wordt, wanneer zij het zaad aan de zaaier hebben gegeven en het brood aan de eter, zo zal het ook gaan met het woord dat komt uit mijn mond: het keert niet vruchteloos naar Mij terug; het keert pas weer wanneer het mijn wil volbracht heeft en zijn zending heeft vervuld.'

Evangelie: Marcus 1, 7-11

Johannes verkondigde: 'Na mij komt iemand die meer vermag dan ik; ik ben zelfs niet goed genoeg om me voor hem te bukken en de riem van zijn sandalen los te maken. Ik heb jullie gedoopt met water, maar hij zal jullie dopen met heilige Geest.'
In die tijd kwam Jezus vanuit Nazareth dat in Galilea ligt, naar de Jordaan om zich door Johannes te laten dopen. Op het moment dat hij uit het water omhoogkwam, zag hij de hemel openscheuren en de Geest als een duif op zich neerdalen, en er klonk een stem uit de hemel: 'Jij bent mijn geliefde Zoon, in jou vind ik vreugde.'

Overweging

Vorige week ben ik voorgegaan in Nijmegen, in de parochie waar ik een aantal jaren heb gewerkt. We hebben daar ook Driekoningen gevierd, natuurlijk. En in die viering heb ik een kind gedoopt. Eigenlijk zeg ik liever: Hebben we een kind gedoopt. Ik vertel u daar iets van.

Na de overweging heb ik de ouders uitgenodigd om hun kind voor te stellen, en ook iets te zeggen over waarom ze hun kind laten dopen, of over hoe ze zich betrokken weten bij geloven en bij kerk zijn. Iedereen luistert met volle aandacht naar zo'n getuigenis. Want dat is het natuurlijk, een getuigenis. Als het een beetje lukt, zetten de ouders zelf daarmee de toon voor wat we gaan doen. De gemeenschap spreekt ook een welkom uit, welkom aan de dopeling, hoe klein hij/zij vaak ook is. Dan zeggen we samen de geloofsbelijdenis. Bij de doop, bij de woorden: Ik doop je in de Naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest, zegt de gemeenschap vaak spontaan: Amen! En als ik daarna de pas gedoopte zelf je met chrisma, en zeg: Deze zalving is het teken van de Geest die je geschonken wordt en die jou maakt tot kind van God, klinkt het opnieuw: Amen! Dan wordt de doopkaars aangestoken en zingen we een klein lied over dit 'Licht van Christus'. Dat gebeurt niet elke week, en ook niet alle ouders willen dat. Maar de geloofsgemeenschap zelf heeft er geen moeite mee. Het zijn meestal heel goede momenten, in de viering. En ik merk ook bij mezelf dat ik er in de dagen daarna vanzelf nog eens aan terugdenk.

Zo dus ook deze voorbije week, en nog des te meer bij de voorbereiding op vandaag, met het evangelie van de doop van Jezus. In gedachten probeerde ik ze met elkaar te vergelijken. Een doop in Nijmegen, hoe we dat doen; en wat er gebeurde bij de doop van Jezus, zoals het evangelie van Marcus die doop voor ons brengt. En ik dacht: Wat goed eigenlijk, als je met je geloof in een gemeenschap welkom bent en kunt meedoen. En wat goed dat je in je geloof de diepste oriëntatie zoekt en vindt voor jezelf, en voor je kinderen. Wat goed dat er een gemeenschap is die jouw geloven mee draagt en helpt inhoud te geven. En wat goed dat wij, ook hier, als gedoopte mensen elkaar herkennen in ons geloven. En wat goed als wij ons samen bewust worden van de Geest, die ons bij onze doop als gave is meegegeven voor ons leven. De Geest die onze doop in ons levend houdt. Die ons blijft oriënteren en inspireren.

En dan vieren we vandaag dat Jezus zich heeft laten dopen.

Onherkenbaar, tussen alle andere mensen in, is hij naar de Jordaan gegaan. De Jordaan is een rivier die heel diep ligt. Daar schijnt zijn naam ook vandaan te komen. 'Jordaan' moet dan zoiets betekenen als 'Afdaler'.

Als Augustinus over de doop van Jezus spreekt, is het eerste woord dat hij over Jezus zegt: nederigheid. Jezus, die uit de hemel is neergedaald om mens te worden tussen ons, onvolmaakte mensen, daalt ook tussen de meest gewone mensen af naar het water van de Jordaan. Onherkenbaar, zonder enige ophef. Daar laat hij zich door Johannes onderdompelen, om dan weer uit het water op te staan en naar boven te gaan. Het is de eerste keer dat Jezus iets doet. Het is het eerste dat we van hem zien en meemaken. En dat is letterlijk een afdalen in de diepte, en zich aansluiten, zoals andere evangelies het zeggen, bij de menigte, bij tollenaars en zondaars, bij het gewone volk. Jezus engageert zich. Het is iets dat tot nadenken stemt. Het is een daad van geloof en van overgave. Hij sluit zich aan, eenvoudig en consequent. Het is de keuze die hij onder Gods oog voor zijn leven gemaakt heeft. Het is zijn levenskeuze, zijn roeping.

Je denkt over je leven na. Tussen alle gedachten en gevoelens komen er dingen naar boven, komt er tenslotte iets heel duidelijk voor je te staan, en je kiest. Daar kies je jezelf. Daar kies je voor wie je wilt zijn. Dat word je, dat ben je. En achter deze keuze ga je niet meer terug.

Dat doet Jezus ook bij zijn doop. Hij onderkent zijn roeping, en hij beaamt ze.

Jezus is een rechtvaardige. We kunnen hem geen zondaar noemen. Maar als rechtvaardige sluit hij zich volledig aan bij al wie als zondaar afdaalt in het water, zonder enige terughoudendheid. 'Ik ben niet gekomen voor de rechtvaardigen, maar voor de zondaars', zal hij later zeggen. En ook: 'de gezonde mensen hebben geen dokter nodig, maar de zieken'.

Dan heeft hij een diepe ervaring. Als een duif daalt de Geest van God over hem neer, en hij hoort de stem van de Vader, die hem bevestigt, die hem als het ware aanstelt in zijn zending. Want zijn keuze is zijn zending. En met deze zending valt hij als persoon volledig samen. Het is de diepste binding, en die is de hoogste vrijheid. Daarom scheurt God ook zijn hemel open, want in deze mens, in Jezus, gaat hij op aarde iets tot stand brengen, iets dat nauwelijks meer kan wachten. De Geest van God drijft hem. Lees maar verder in het evangelie van Marcus, en je komt onder de indruk van de dynamiek waarmee de Geest in Jezus werkt. Lees maar, en laat je door die Geest aanraken. Want je bent gedoopt en gedrenkt in diezelfde Geest.

=====
*Perikopen:© Katholieke Bijbelstichting, 's-Hertogenbosch, Nederland; en
De Nieuwe Bijbelvertaling, © Nederlands Bijbelgenootschap 2004/2007*